

Transect-rapport 87

Archeologische Inventarisatie en Advies

Actualisatie bestemmingsplan, plangebied Offem-Zuid

Gemeente Noordwijk

Auteur	Drs. C.D.R. Cohen Stuart
Versie	Concept 1.0
Projectcode	12020001
Datum	25-04-2012
Opdrachtgever	Tauw bv Rhijnspoor 209 P.O. Box 6 NL-2900 AA Capelle a/d IJssel
Uitvoerder	Transect - Zabra Archeologie Australiëlaan 5-a 3526 AB Utrecht
Bevoegde overheid	Gemeente Noordwijk
Beheer en plaats documentatie	Transect – Zabra Archeologie
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	n.v.t.

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven (Senior archeoloog)	04-05-2012	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Tauw bv heeft Transect in april 2012 een archeologische bureau-inventarisatie uitgevoerd om advies te geven over de – mogelijke - aanwezigheid en verwachte kwaliteit van archeologische waarden in plangebied “Offem Zuid” te Noordwijk.

Plangebied Offem-Zuid is circa 30 hectare groot, ligt ten zuiden van het landgoed Offem en wordt begrensd door de Beeklaan (N451), de Herenweg en de Provinciale weg N206.

De gemeente Noordwijk is voornemens 750 woningen op circa 20 hectare in het betreffende plangebied te realiseren. Het realiseren van deze woningen en de benodigde ontsluitingswegen is reeds bestemd in het vigerende bestemmingsplan uit 2001. Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan wordt het plangebied aan de noord-westzijde uitgebreid, zodat het aansluit aan de Herenweg. Er worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt met deze uitbreiding. Wel wordt in het nieuwe bestemmingsplan ruimte gecreëerd voor een complex met zorgcomponent.

In 2001 is door RAAP¹ een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een deel van het plangebied. Er zijn destijds in totaal 124 boringen gezet. Ca 3,5 ha is destijds niet onderzocht omdat de toenmalige eigenaren geen toestemming gaven voor het uitvoeren van het onderzoek.

Tijdens het onderzoek in 2001 zijn **vier** vindplaatsen aangetroffen op een diepte van 0,2 tot 1,1 -Mv.² Naar aanleiding van dit onderzoek heeft RAAP destijds geadviseerd om aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren. Dit aanvullende onderzoek is tot op heden niet uitgevoerd.

Aan Transect is gevraagd om een gespecificeerd advies te geven over de bruikbaarheid van het onderzoek van RAAP uit 2001 en advies te geven over de maatregelen die binnen het huidige beleid noodzakelijk zijn aangaande archeologie.

Om tot een goed onderbouwd advies te komen is in deze notitie een deel van de ontbrekende informatie toegevoegd waaronder de huidige beleidskaart en een aantal aanvullende (relevante) gegevens uit recentere archeologische onderzoeken, die in de omgeving van het plangebied zijn uitgevoerd.

In zijn algemeenheid is het onderzoek van RAAP goed uitgevoerd. Het grootste deel van het onderzoek is daarom bruikbaar als ruimtelijke onderbouwing voor de huidige voorgenomen ontwikkeling.

Op een aantal punten voldoet het onderzoek echter niet, namelijk:

- Het onderzoek van RAAP van 2001 voldoet (uiteraard) niet aan de huidige normen. Ook ontbreken de boorstaten waardoor een aantal zaken moeilijk verifieerbaar is.
- Een deel van het terrein is niet onderzocht.
- De adviezen uit 2001 zijn niet opgevolgd.

Transect wil daarom in eerste instantie adviseren om:

¹ Tol, A. 2001

² Tol, A. 2001. Pag 12-13

- 1) Die delen van het terrein die nog niet onderzocht zijn, alsnog te onderzoeken en wel in de vorm van een inventariserend veldonderzoek, karterende fase (IVO-karterende fase). Het gaat hierbij om ca 3,5 ha.
- 2) Bij RAAP na te gaan of de desbetreffende boorstaten nog aanwezig zijn, en deze vervolgens te interpreteren conform de huidige standaard.
- 3) 20 controle boringen te zetten in het reeds onderzochte gebied, om te bepalen of de bodem in het plangebied nog intact is en wat de eventuele mate van verstoring is.

Indien de situatie nagenoeg onveranderd is, is in tweede instantie het volgende noodzakelijk noodzakelijk om de al aangetoonde vindplaatsen te waarderen, zodat het archeologisch belang kan worden vastgesteld en. Wij adviseren om op vindplaatsen 1 en 2 het waarderend onderzoek uit te voeren in de vorm van proefsleuven en die op vindplaatsen 3 en 4 in de vorm van een verdichtend boorgrid, waarbij gebruik wordt gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 12 of 15 cm. Het opgeboorde materiaal dient gezeefd te worden op een 2 mm zeef.

Afhankelijk van de waardering van de vindplaatsen zal een selectieadvies worden opgesteld. Dit dient dan ter goedkeuring aan de gemeente te worden aangeleverd. Indien de vindplaatsen behoudenswaardig worden bevonden, kan de overweging worden gemaakt deze vindplaatsen in te passen of op te graven.

Inhoud

Samenvatting.....	3
1. Aanleiding	6
2. Aard en doel van de archeologische inventarisatie.....	7
3. Beleidskader.....	8
4. Bodem en geomorfologie	10
5. Archeologische waarden.....	11
6. Gespecificeerde archeologische verwachting	14
7. Conclusie en Advies	15
8. Geraadpleegde bronnen.....	16
Bijlage 1: Archis melding	17

1. Aanleiding

In opdracht van Tauw BV heeft Transect in april 2012 een archeologische bureau-inventarisatie uitgevoerd om advies te geven over de – mogelijke - aanwezigheid en verwachte kwaliteit van archeologische waarden in plangebied “Offem Zuid” te Noordwijk. De begrenzing van dit plangebied loopt globaal over de Hogeweg, de N206, de Beeklaan en de Herenweg. Aanleiding voor deze bureau-inventarisatie is het plan van de gemeente om in het plangebied een woonwijk en zorgcomplex te ontwikkelen.

Omdat dit ontwikkelplan geruime tijd in de ‘koelkast’ heeft gelegen, is aan Transect gevraagd om een beoordeling te maken van het onderzoek dat in 2001 is uitgevoerd door RAAP³, en dit daar waar mogelijk aan te vullen met recentere gegevens. Verder is gevraagd aan Transect om een gespecificeerd advies te geven, over de maatregelen die binnen het huidige beleid noodzakelijk zijn aangaande archeologie.

Figuur 1: Globale begrenzing van het plangebied.

³ Tol, A. 2001

2. Aard en doel van de archeologische inventarisatie

In 2001 is door RAAP een archeologische inventarisatie uitgevoerd⁴. Destijds is om de archeologische waarde van het plangebied te kunnen bepalen gekozen voor een gecombineerd onderzoek, bestaande uit een archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase en karterende fase (IVO-O). Destijds heette een dergelijk onderzoek een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek.

Het doel van de inventarisatie van Transect is de analyse van het onderzoek dat destijds is uitgevoerd en om met behulp van de rapportage van RAAP en aan de hand van nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik, te bepalen welk onderzoek nog noodzakelijk is om vast te stellen wat de archeologische waarde is van dit gebied.

Het doel van het toenmalige inventariserend veldonderzoek was (en is) het toetsen en waar mogelijk aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door middel van veldwaarnemingen.

Het onderzoek probeerde hiermee aan de hand van feitelijke informatie antwoord te geven op de volgende vragen:

- Is er sprake van bodemlagen waarin archeologische waarden kunnen voorkomen?
- Zijn deze bodemlagen intact? (en is de archeologie intact)?
- Hoe diep liggen deze bodemlagen en dus: in hoeverre zijn deze gevoelig voor de voorgenomen bodemingrepen?
- Zijn er aanwijzingen dat er ook daadwerkelijk archeologische waarden liggen (vondsten, afwijkingen in de bodemgelaagdheid, e.d.) en uit welke periode(-s) dateren deze?
- Wat is de aard van de betreffende archeologische waarden?
- Wat is de – verwachte – conserveringsgraad van archeologische waarden in het plangebied?

Dit advies van Transect bevat een analyse van de beschikbare gegevens aangevuld met nieuwe informatie. De notitie bevat dan ook een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Op basis van het rapport kan het bevoegd gezag een beslissing nemen in het kader van de vergunningverlening. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden.

⁴ Tol, A. 2001 (RAAP-rapport 665)

3. Beleidskader

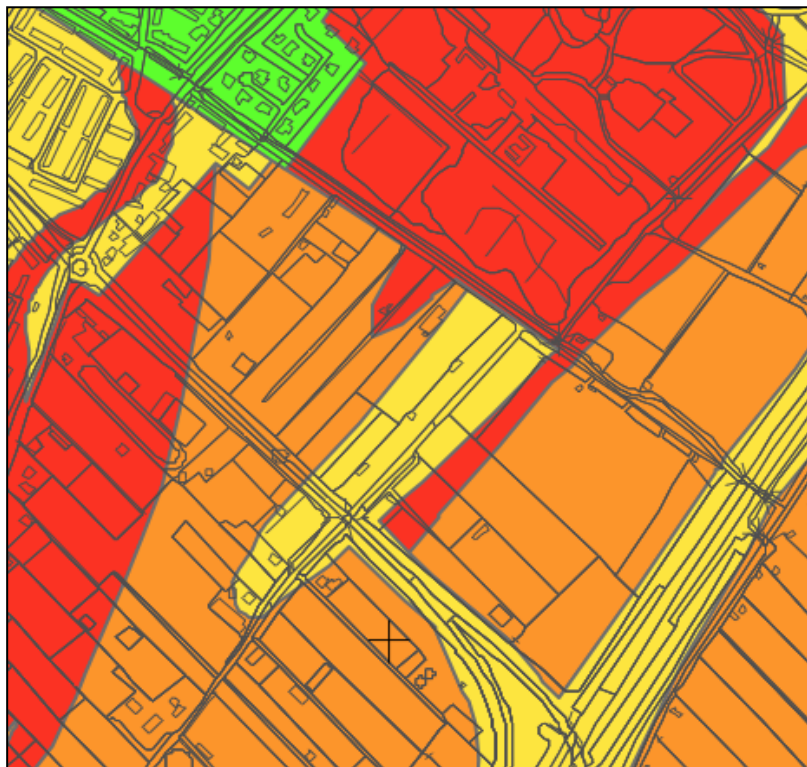
Onderzoekskader	Archeologische waarden- en verwachtingenkaart & Archeologische beleidsadvieskaart voor de gemeente Noordwijk
Juridisch-Planologisch kader	Omgevingsvergunning
Onderzoeksgrens	Vanaf 100 m ² en dieper dan 50 cm –Mv

Volgens Archis (zie bijlage 1), zou voor dit plangebied in het verleden al een selectiebesluit zijn genomen door de gemeente, dat bij toekomstige ontwikkelingen een aanvullend onderzoek zou moeten plaatsvinden. Het was ten tijde van deze inventarisatie niet bekend of dit besluit nog staat.

Binnen het huidige beleid ligt het plangebied op de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart van de gemeente Noordwijk in een zone met drie verschillende archeologische verwachtingen (zie figuur 2). In de directe nabijheid van het plangebied zijn meerdere Archis-waarnemingen op de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart afgebeeld (zie hoofdstuk 5).

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Noordwijk wordt onderscheid gemaakt in vier archeologische beleidsadviesgebieden, te weten:

- Archeologisch beleidsadviesgebied 1 (Archeologische terreinen)
- Archeologisch beleidsadviesgebied 2 (Gebieden met een hoge archeologische verwachting)
- Archeologisch beleidsadviesgebied 3 (Gebieden met een middelhoge archeologische verwachting)
- Archeologisch beleidsadviesgebied 4 (Gebieden met een lage archeologische verwachting)

Figuur 2: Uitsnede uit de archeologische beleidskaart van de gemeente Noordwijk.

Het plangebied valt op de archeologische beleidskaart onder drie verschillende regimes:⁵

1. Archeologisch beleidsadviesgebied 2 (Gebieden met een hoge archeologische verwachting) (rood). Voor de gebieden met een hoge archeologische verwachting geldt, dat op basis van de geologische en bodemkundige opbouw en eventueel aangetroffen archeologische vondsten en sporen, een hoge kans is op het aantreffen van archeologische vondsten of sporen. Om het archeologisch bodemarchief van deze gebieden gedegen te beheren, is vanaf een bodemverstoring met een minimum oppervlakte van 100 m² en een diepte van 50 cm een archeologisch onderzoek vereist.
2. Archeologisch beleidsadviesgebied 3 (Gebieden met een middelhoge archeologische verwachting)(oranje). Deze gebieden hebben, op basis van de geologische en bodemkundige opbouw evenals door eventueel aangetroffen archeologische vondsten en sporen, een middelhoge kans ten aanzien van het aantreffen van archeologische vondsten of sporen. Vanwege dit aspect is het gerechtvaardigd om voor de gebieden met een middelhoge archeologische verwachting een ruimere norm te hanteren dan voor de gebieden met een hoge archeologische verwachting. Immers de archeologische potentie van deze gebieden staat niet vast en bovendien is de kans dat bij een kleinschalige bodemingreep een archeologische waarde wordt verstoord, gezien de verwachte geringere dichtheid van archeologische waarden, kleiner. Om het archeologisch bodemarchief van deze gebieden gedegen te beheren, is vanaf een bodemverstoring met een minimum oppervlakte van 500 m² en een diepte van 50 cm is een archeologisch onderzoek vereist.
3. Archeologisch beleidsadviesgebied 4 (Gebieden met een lage archeologische verwachting). (geel). Het gaat hierbij om gebieden waar op archeologische en landschappelijke gronden de kans op het aantreffen van behoudenswaardige archeologische vondsten of sporen klein wordt geacht. Hieronder vallen ook de locaties waar de bodem zodanig verstoord is, dat eventuele archeologische resten als verloren beschouwd mogen worden. Om het archeologisch bodemarchief van deze gebieden gedegen te beheren, is archeologisch onderzoek verplicht bij bodemverstoringen met een oppervlakte van meer dan 50.000 m² en een diepte van meer dan 50 cm.

Op grond van het bovenstaande beleid, moeten de ontbrekende en niet onderzochte delen van het plangebied worden onderzocht.

⁵ Groot, N.C.F. 2010

4. Bodem en geomorfologie

Geologisch deellandschap	Oude Strandwal met duinen
Bodemeenheid	Kalkhoudende enkeerdgrond (matig fijn zand)
Geomorfologische eenheid	Strandwal
Maaiveldhoogte	Circa 0,90-1,30 m +NAP
Grondwaterstand	VII, GHG >80 cm –mv, GLG >140 cm -mv

Uit het karterend onderzoek van RAAP is gebleken dat de bodem is opgebouwd uit Oude Duinen, strandwallen en strandvlakten. In een groot deel van de Oude Duinen zijn (op een diepte die varieert van 0,2 tot 1,1 m -NAP) begraven bodems aangetroffen. Uit het bijbehorende bureauonderzoek blijkt dat Oude Duinafzettingen, die relatief hoog liggen, een hoge archeologische verwachting hebben. De wad- en rivierafzettingen in de strandvlakten hebben daarentegen een lage archeologische verwachting doordat zij in het verleden doorgaans te nat waren voor bewoning (zie hoofdstuk 5).

Landschapsgenese

Langs de westkust van Nederland strekken zich noord-zuid georiënteerde strandwallen uit. Deze werden circa 5000 jaar geleden gevormd. Toen volgde op een periode van snelle zeespiegelstijging een fase waarin deze steeds langzamer verliep. Hierdoor ontstond voor de kust van het huidige Noord- en Zuid Holland een rij van lage zandbanken, strandwallen genaamd, waardoor het achterland werd afgeschermd⁶.

In de perioden waarin de opbouw van de strandwallen stagneerde, ontwikkelde zich een lage vlakte, strandvlakte genaamd, tussen de strandwal en de zee. In een hierop volgende periode van verhoogde aanvoer van zand, vormden zich nieuwe zandbanken op het overgangsgebied tussen de zee en de strandvlakte. Op deze wijze verplaatste de kust zich steeds meer naar het westen en ontstond er een afwisseling tussen hoger en lager gelegen zandstroken. De geulen die vanaf de kust landinwaarts liepen, werden door de eerste rij van strandwallen grotendeels afgesloten.

Alleen via de riviermondingen kon de zee nog binnendringen in het achterland en handhaafde zich het Hollandse getijdebekken, met talloze geulen en zandplaten, dat langzaam werd opgevuld⁷. Bij de monding van de Oude Rijn, die vanaf 4500 jaar geleden als de hoofdtak van de huidige Rijn ging fungeren, hebben de strandwallen de neiging om zeewaarts uit te buigen. Dit is het gevolg van de rivieraanvoer, die de getijde processen domineerde⁸. Rond de monding van de Rijn, tussen het huidige Katwijk en Leiden in ontstond hierdoor een delta⁹. In de boringen in het zuidwestelijk deel van het plangebied lijkt de randzone van deze delta te zijn aangetroffen.¹⁰ Op deze locatie zijn kleiige pakketten aangetroffen. Dit is echter vanwege het ontbreken van de boorstaten niet te controleren.

⁶ Berendsen, 2007

⁷ De Mulder, et al. 2003)

⁸ Berendsen 1997

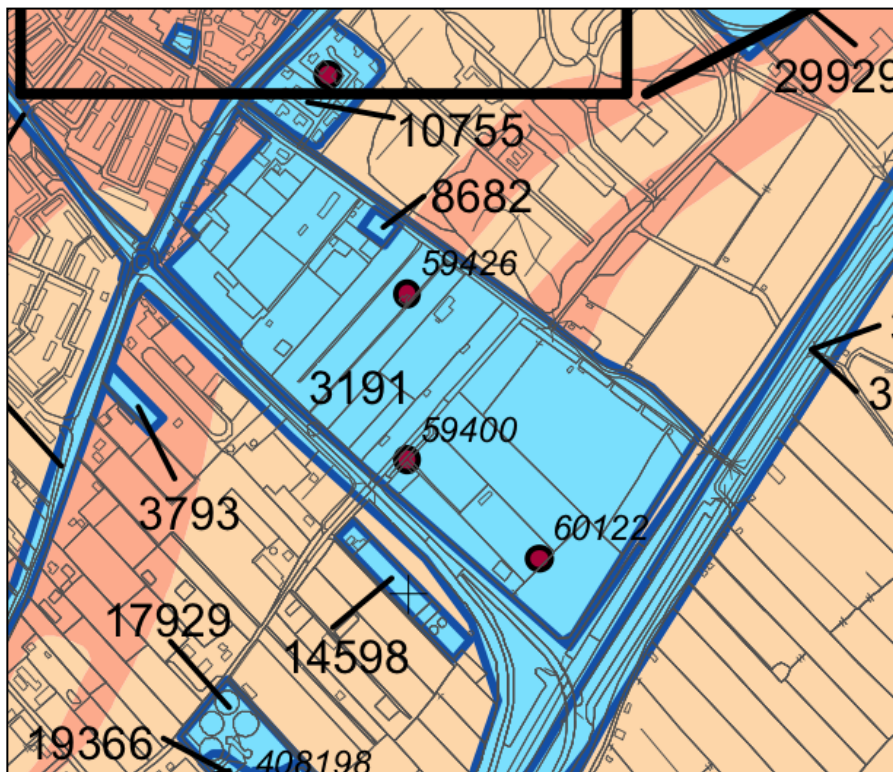
⁹ De Mulder, et al 2003)

¹⁰ Tol, 2001, pag 10

5. Archeologische waarden

Wettelijk beschermd monument	Nee
AMK-terrein	Nee
Archeologische verwachting	Middelhoog
Archeologische waarnemingen / vondstmeldingen	Nee

Het plangebied heeft volgens Archis geen archeologisch wettelijk beschermde status, is niet op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) opgenomen. Uit het plangebied zijn diverse archeologische waarnemingen of vondstmeldingen bekend. Het plangebied ligt op de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart van de gemeente Noordwijk in een zone met een hoge, middelhoge en lage archeologische verwachting (zie figuur 2). Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) heeft het Oude duinen- en Strandwallenlandschap een hoge trefkans op de archeologische aanwezigheid van verwachting (zie figuur 3). Voor de strandvlaktes geldt volgens de IKAW een middelhoge trefkans.

Figuur 3: Archeologische waarnemingen (rode stippen) en onderzoeksmeldingen (blauwe vlakken) op basis van Archis.

Binnen het plangebied staat uiteraard een onderzoeksmelding in Archis II geregistreerd, het gaat hierbij om het onderzoek van RAAP (onderzoeksmeldingsnummer 3191) en de bijbehorende geregistreerde waarnemingen (nr. 59400, 59426 en 60122) die deel uitmaken van dit onderzoek. Het betreft bot, aardewerk vondsten uit het Neolithicum, de Bronstijd en de Middeleeuwen. Verder worden in de directe omgeving van het plangebied diverse archeologische waarnemingen en onderzoeken vermeld. Deze worden in het onderstaande kort besproken. De nummers tussen haakjes refereren hierbij naar de codes waaronder de desbetreffende gegevens in Archis II staan.

Ten noorden van het plangebied zijn in de loop der jaren ruim 4000 munten gevonden (nr 29757). Deze munten dateren uit de periode vanaf de Romeinse tijd tot en met de Nieuwe tijd. Behalve de bovengenoemde waarneming zijn er diverse inventariserende booronderzoeken uitgevoerd in de directe omgeving van het plangebied. Direct ten zuiden en ten zuidwesten zijn een drietal onderzoeken uitgevoerd (onderzoeksmeldingsnummers 3793, 14598 en 17929). Deze leverden geen aanwijzingen op voor de aanwezigheid van archeologische waarden. Bij drie andere onderzoeken ten noorden van het plangebied (onderzoeksmeldingsnummers 10755 en 10756 en onderzoeksnr. 5809) staan geen relevante gegevens in Archis II vermeld.

Het onderzoek van RAAP

Volgens het onderzoek van RAAP kunnen de strandwallen in het plangebied vanaf het eind van het Laat Neolithicum bewoond zijn geweest. Tijdens het onderzoek in 2001 is in het plangebied zelf op diverse plaatsen een intacte begraven bodem aangetroffen. Hierin bevonden zich o.a. partikels houtskool, een fragment vuursteen (boring 22), een fragment onverbrand bot en een stukje aardewerk (boring 63)¹¹.

Uit deze archeologische gegevens blijkt dat de eerste bewoning van het plangebied waarschijnlijk pas plaatsvond in de Vroege Bronstijd, dus enkele eeuwen na de vorming van de strandwallen en op het moment dat de kustlijn reeds enkele kilometers in westelijke richting was opgeschoven. Zo zijn tijdens opgravingen bij Bronsgeest (1,5 km ten noordoosten van het plangebied) een boerderijplattegrond en bijbehorende akkerpercelen uit ongeveer 1850 voor Chr. tevoorschijn gekomen op een diepte variërend van 0,2 m +NAP tot 0,55 m -NAP (Van Heeringen e.a., 1998).

Uit het karterend onderzoek uitgevoerd door RAAP is dan ook gebleken dat de bodem is opgebouwd uit Oude Duinen, strandwallen en strandvlakten. In een groot deel van de Oude Duinen zijn (op een diepte die varieert van 0,2 tot 1,1 m -NAP) begraven bodems aangetroffen. Uit het bureauonderzoek blijkt dat Oude Duinafzettingen, die relatief hoog liggen, een hoge archeologische verwachting hebben. De wad- en rivierafzettingen in de strandvlakten hebben daarentegen een lage archeologische verwachting doordat zij in verleden doorgaans te nat waren voor bewoning.

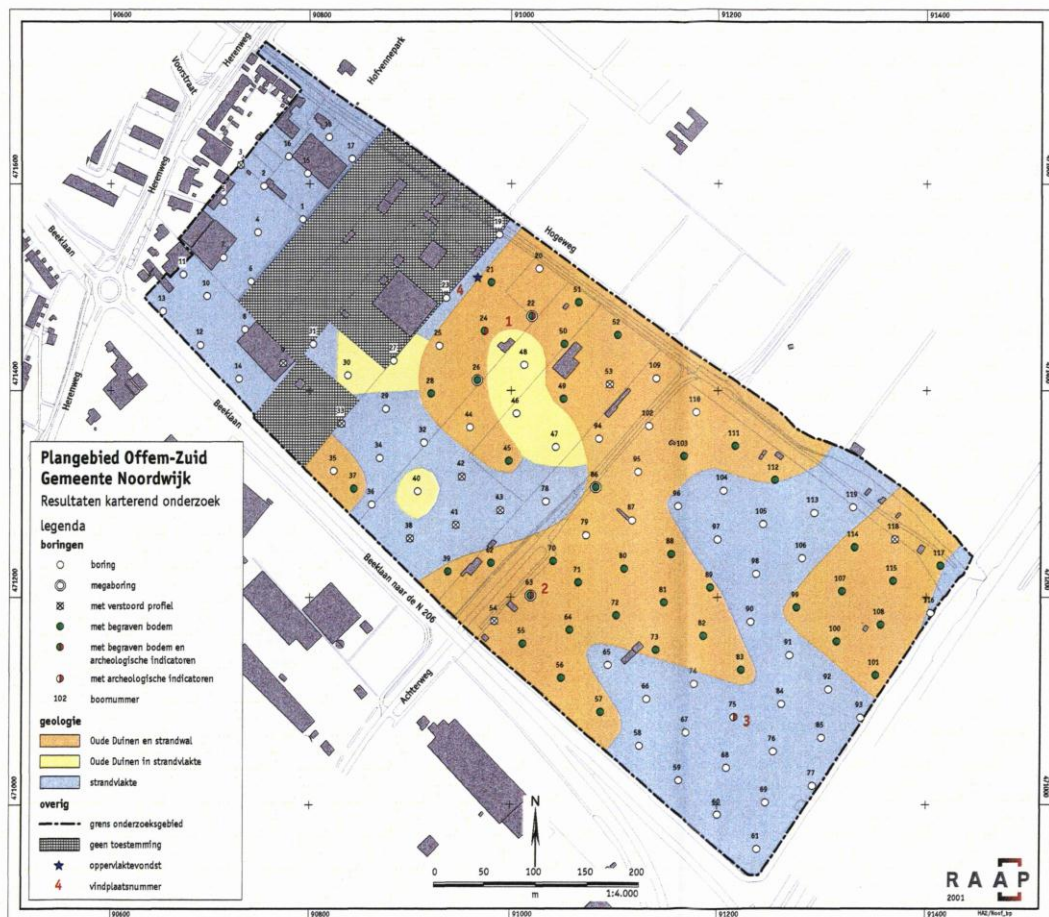
De vindplaatsen

In de zones met Oude Duinen zijn op het niveau van de begraven bodem twee vindplaatsen aangetroffen. Voor beide vindplaatsen (vindplaats 1 en 2) lijkt op grond van de vondsten (vuursteen en prehistorisch aardewerk) in combinatie met de ouderdom van de onderliggende strandwal, een datering in het Laat Neolithicum tot de IJzertijd aannemelijk. Uit de aanwezigheid van onverbrand bot op vindplaats 2 blijkt dat de archeologische resten hier (deels) onder de grondwaterspiegel liggen, waardoor organisch materiaal goed geconserveerd zal zijn.

Over de omvang en de kwaliteit van beide vindplaatsen bestaat geen duidelijkheid. Verder bestaat de mogelijkheid dat zich elders in de zones met Oude Duinen kleinere vindplaatsen bevinden. Dit geldt met name voor de delen met begraven bodems.

¹¹ Tol, A. 2001. Pag 12

Ondanks de lage archeologische verwachting zijn in de strandvlakte toch twee vondsten (vindplaats 3 en 4) aangetroffen. Het betreft een oppervlaktevondst van waarschijnlijk vroeg-middeleeuws aardewerk (vindplaats 4) en een onbepaalde scherf in de verstoord bovenlaag (vindplaats 3). Het is onduidelijk of de vondsten verband houden met archeologische sporen in de bodem ter plaatse of dat zij met grond van elders zijn aangevoerd.

Figuur 2: Resultaten van het kartierend onderzoek.

Figuur 4: Boorpuntenkaart RAAP.

Er is geen contact geweest met lokale heemkundekringen, omdat vanuit de inventarisatie van archeologische waarden al duidelijk is dat in het plangebied c.q. onderzoeksgebied rekening moet worden gehouden met een grote variëteit aan mogelijke archeologische waarden.

6. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	Groot
Periode	Neolithicum – Nieuwe tijd
Complextypen	Basisnederzettingen, nederzettingen met één of meerdere huisplattegronden en bijgebouwen, graf- en urnenvelden, grafheuvels, cultusplaatsen, (pre-)historische wegen
Gaafheid	Gemiddeld
Conservering	Gemiddeld tot hoog
Stratigrafische positie	In top zandafzettingen strandwallen / Oude Duinen
Diepteligging	Vanaf 0,2 m tot 1,10 m -Mv

Aanwezigheid, dichtheid en datering

Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachting voor wat betreft vindplaatsen uit het Neolithicum(5300 -2000 voor Chr) tot en met de Nieuwe tijd (1500 – 1950 na Chr.).

Stratigrafische positie

Archeologische waarden worden verwacht in de top van strandwal- en Oude Duin-afzettingen. Deze bevinden zich op een diepte vanaf maaiveld, dan wel zeer ondiep (vanaf 0,2 –Mv).

Gaafheid

Er zijn geen indicaties dat in het plangebied bodemverstoringen hebben plaatsgevonden. Derhalve wordt ervan uitgegaan dat eventuele archeologische waarden nog relatief onbeschadigd in de bodem kunnen liggen. Wel is de verwachting dat eventueel aanwezige archeologische waarden in de top van de bodem gedeeltelijk zijn verstoord door grondbewerkingen die samenhangen met recente bodembewerkingen.

Conserveringsgraad

De conserveringsgraad van eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden wordt, gezien de zuurstofarme condities onder de grondwaterspiegel als hoog ingeschat. In humeuze grondsporen archeologisch organisch materiaal goed bewaard zijn gebleven.

Complextypen

Er geldt een hoge archeologische verwachting voor basisnederzettingen, extractiekampementen, nederzettingen met één of meerdere huisplattegronden en bijgebouwen, graf- en urnenvelden, grafheuvels, cultusplaatsen, rituele deposities en (pre-)historische wegen.

Informatiewaarde en zeldzaamheid

De informatiewaarde en zeldzaamheid van eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden hangt af van datering, conserveringsgraad en vondstcontext.

7. Conclusie en Advies

In 2001 is door RAAP¹² een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een deel van het plangebied. Er zijn destijds in totaal 124 boringen gezet. Ca 3,5 ha is destijds niet onderzocht omdat de toenmalige eigenaren geen toestemming gaven voor het uitvoeren van het onderzoek.

Uit de inventarisatie van de gegevens blijkt dat het plangebied een hoge archeologische verwachting heeft voor wat betreft vindplaatsen uit het Neolithicum (5300-2000 voor Chr.) tot en met de Nieuwe tijd (1500 – 1950 na Chr.).

Archeologische resten worden verwacht in de top van strandwal- en Oude Duin-afzettingen. Deze liggen naar verwachting direct aan het maaiveld, dan wel zeer ondiep. Aangezien reeds in 2001 is vastgesteld dat het hier om een archeologisch waardevol gebied gaat, is het noodzakelijk om de gegevens uit 2001 voor zo ver als mogelijk te completeren.

Wij adviseren het volgende:

Aanvullend booronderzoek

Omdat niet het gehele gebied is onderzocht wordt geadviseerd om de ontbrekende delen alsnog te onderzoeken door middel van een karterend booronderzoek. Geadviseerd wordt om gelijktijdig ook een aantal controle boringen te zetten in het reeds onderzochte gebied, om te bepalen of de bodem hier nog intact is.

Waarderende proefsleuven onderzoek op Oude Duinen op strandwallen

Gezien de aanwezigheid van twee vindplaatsen in de top van de Oude Duinen en de kans op het voorkomen van meer (kleine) vindplaatsen, wordt aanbevolen om in de zone met Oude Duinen (omvang circa elf ha) een aanvullend waarderend archeologisch onderzoek te laten plaatsvinden in de vorm van proefsleuven. Dit onderzoek is gericht op het vaststellen van (kleine) archeologische vindplaatsen in het gebied en anderzijds op het bepalen van de waarde en de omvang van de twee reeds bekende en eventueel nieuw ontdekte vindplaatsen.

Waarderend booronderzoek op de Strandvlakten

Van de twee geïsoleerde vondsten (vindplaats 3 en 4) in de strandvlakten is de waarde en omvang onduidelijk. Aanbevolen wordt deze twee vindplaatsen door middel van een waarderend booronderzoek te onderzoeken.

Op basis van het aanvullende archeologische onderzoek kan bepaald worden of behoud van archeologische vindplaatsen mogelijk is door planinpassing of -aanpassing. Indien dit niet het geval is, kan in overleg met het bevoegd gezag (de gemeente) worden bekeken of vindplaatsen in aanmerking komen voor een vervolgonderzoek. Een dergelijk onderzoek kan bestaan uit archeologische begeleiding tijdens de bouwwerkzaamheden (waarbij waarnemingen worden gedaan en archeologische sporen worden gedocumenteerd) of een volledige archeologische opgraving.

¹² Tol, A. 2001

8. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden:

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem II (Archis2), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Geomorfologische kaart en bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Stichting voor Bodemkartering (Stiboka), Wageningen.
- Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, 2e generatie, IKAW, Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort, 2000.
- www.watwaswaar.nl

Literatuur:

- Berendsen, H.J.A., 1996. *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Van Gorcum, Assen
- Berendsen, H.J.A., 2000. *Landschappelijk Nederland*. Assen (Fysische Geografie van Nederland). 2e druk
- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Berendsen, H.J.A./ E. Stouthamer (eds.), 2001. *Palaeogeographical development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands*. Koninklijke Van Gorcum, Assen.
- Haartsen, A., 2010. *Ontgonnen verleden. Landschappen en deellandschappen*. Directie Kennis, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
- Heeringen, R.M. van & H.M. van der Velde & I. van Amen, 1998. *Een tweeschepige huisplattegrond en akkerland uit de Vroege Bronstijd te Noordwijk, prov. Zuid-Holland*. Rapportage Archeologische Monumentenzorg 55. ROB, Amersfoort
- Mulder, E.F.J., M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Houten.
- Groot, N.C.F. en Wilbers, A. W.E. 2011. *In de bodem van Noordwijk-Archeologische waarden en verwachtingenkaart en Archeologische beleidskaart van de gemeente Noordwijk*. B&G rapport 956, Noordwijk.
- Tol, A. 2011. *Plangebied Offem-Zuid, gemeente Noordwijk; een aanvullende archeologische inventarisatie*. Raap Rapport 665, Weesp.

Bijlage 1: Archis melding

Uitgebreide Rapportage Onderzoeksmeldingen

Onderzoeksmelding: 3191 **Kaartblad:** 30F **Coördinaten:** 91039 / 471323
Naam onderzoek:
Toponiem:
Plaats: Noordwijk
Gemeente: Noordwijk
Provincie: Zuid-Holland
Type onderzoek: Archeologisch: booronderzoek
Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau
Projectleider: Niet van toepassing
Opdrachtgever: Gemeente Noordwijk
Bevoegd gezag: Niet van toepassing
Aanmelding: 01-11-2000 **Aanvang:** 01-11-2000 **Geschatte duur:** 0
Motief: Overige grondwerkzaamheden
Ingevoerd door/op: mvoor / 14-10-2002

Toelichting

Project: AAI plangebied Offem-Zuid, gemeente Noordwijk.
Bureau- en veldonderzoek (oppervlaktekartering en booronderzoek).

Literatuur:

Tol, A.J., 2001: Plangebied Offem-Zuid, gemeente Noord; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie, RAAP-rapport 665.

Onderzoek bij deze melding

Onderzoeksnummer: 387 **Type onderzoek:** Archeologisch: booronderzoek
Diepte onderzoek: 300 **Aantal putten:** 0 **Aantal boringen:** 124
Gereedmelding: 30-11-2000
Ingevoerd door /op: mvoor / 14-10-2002

Selectieadvies

RAAP, 2000: Aangepaste AAI-1, waarbij systematisch grondmonsters van de begraven bodems en de top van de Oude Duinen worden onderzocht op het voorkomen van archeologische indicatoren. Waardering (AAI-2) van de twee nieuw ontdekte vindplaatsen. Daarnaast AAI-1 voor het niet onderzochte deel van de strandvlakten en AAI-2 van de twee geïsoleerde vindplaatsen in de strandvlakten (een oppervlaktevondst van ws. vroeg middeleeuws aardewerk en een onbepaalde scherf in de verstoorde bovenlaag).

Selectiebesluit

De gemeente overweegt (maart 2003) om de ontwikkeling / bebouwing van het plangebied aan een projectontwikkelaar over te dragen.

Deze zal t.z.t. (2005/2006) dan ook een AAI-2 moeten laten uitvoeren.

(bron: gemeente Noordwijk).

>WEST

Toelichting

Uit het onderzoek blijkt dat de bodem is opgebouwd uit Oude Duinen, strandwallen en strandvlakten. In een groot deel van de Oude Duinen zijn (op een diepte die varieert van 0,2 tot 1,1 m - NAP) begraven bodems aangetroffen en twee vindplaatsen. Voor beide vindplaatsen lijkt op grond van de vondsten (vuursteen en prehistorisch aardewerk) in combinatie met de ouderdom van de onderliggende strandwal een datering in het Laat-Neolithicum tot de IJzertijd aannemelijk. Uit de aanwezigheid van onverbrand bot op vindplaats 2, blijkt dat de archeologische resten hier (deels) onder de grondwaterspiegel liggen, waardoor organisch materiaal goed geconserveerd zal zijn.

De mogelijkheid bestaat dat zich elders in de zones met oude Duinen kleinere vindplaatsen bevinden. Dit geldt met name voor de delen met begraven bodems.